

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van de dokterspraktijk Jacques Coupez in Gent

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Gent, 4de afdeling, sectie D

Objectnummer: 4.01/44021/1455.1

-

Dossiernummer: 4.001/44021/135.1

Omschrijving:

Dokterspraktijk Jacques Coupez, Hertstraat 6A

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, **03 JUNI 2019**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 5 november 2018

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 5 november 2018

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 5 november 2018

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Gent

Het advies werd gevraagd op 5 november 2018

Gemeente Gent

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 29 november 2018 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 5 november 2018

De VCOE bracht op 13 december 2018 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Het advies van de commissie telt 8 paragrafen.

§1 betreft de ontvangst van de adviesvraag.

Opmerking: In §2 betreft de commissie dat weinig duiding wordt gegeven bij de selectie van de dokterspraktijk.

Antwoord:

De beschermingskalender en de selectie van het pakket naoorlogse architectuur in Gent werden toegelicht door het agentschap op de commissievergadering van 22 maart 2018. De VCOE werd op dat moment op de hoogte gebracht van de selectie, de dossiers in opmaak en de dossiers die later dit jaar zijn gepland. Het bezorgen van een nota lijkt aldus niet langer wenselijk, aangezien de informatie al werd teruggekoppeld met de commissie.

De dokterspraktijk is bovendien een bijzonder object binnen het oeuvre van de architect. Dit kon worden afgeleid uit het bronnenonderzoek en de bestaande literatuur zoals vermeld in de bibliografie bij het inhoudelijk dossier.

Opmerking: Verder in §2 van het advies stelt de commissie vast dat de bescherming enkel het exterieur en het interieur van de dokterspraktijk Coupez betreft. Volgens de commissie wordt er echter duidelijk een verband aangeduid met de achterliggende tuin en de achterliggende woning waarmee de dokterspraktijk in 'nauw contact' staat. Ook wordt de ensemblewaarde van het ontwerp in relatie tot de buitenaanleg vermeld. De commissie dringt er dan ook op aan om de bescherming van de tuin (als stadsgezicht of overgangszone) te onderzoeken. De commissie betreurt dat in de fotoregistratie geen beelden aanwezig zijn die het zicht weergeven vanuit de privéwoning of vanuit de tuin van de dokterspraktijk aangezien dit zicht bij het ontwerp van de dokterspraktijk zeker ook een rol heeft gespeeld.

Antwoord:

Het dossier vermeldt inderdaad dat de dokterspraktijk in relatie staat tot haar omgeving. Beide gevels zijn echter vrij gesloten en laten een inkijk amper toe. Voor wat betreft de achterzijde van de praktijk laat de fotoregistratie met de fotoreeks van foto 17 tot en met foto 20 duidelijk de achterzijde zien vanuit de tuin. De tuin zelf lijkt een spontaan ontstaan stukje natuur te zijn met een berk, wat heesters en klimop en heeft geen specifieke erfgoedwaarde. Het zicht vanuit de privéwoning op de praktijk heeft inderdaad een rol gespeeld bij het ontwerp. Het is door de beslotenheid van de gevel dat privacy werd gecreeerd. Vice versa wordt door het beperken van het zicht vanuit de praktijk ook privacy voor de woning gecreeerd. De tuin zorgt enkel voor de aanwezigheid van natuur - lees groen - vanuit de spaarzame zichtlijnen in de achtergevel. Een bescherming van de tuin als stadsgezicht of overgangszone is daarom niet aan de orde.

Opmerking: De commissie vraagt om de fotoregistratie tevens aan te vullen met een foto van het bewaarde oorspronkelijk meubilair in praktijkruimte twee.

Antwoord:

De fotoregistratie toont op foto 44 een zijdelings beeld van het meubilair van de tweede praktijkruimte. Het meubilair bestaat enkel uit een witte lage kast tegen de zuidwand. De eiken wandkast die er boven werd aangebracht is een later ontwerp van architect Tom Coupez. De foto laat voldoende van het oorspronkelijke meubilair zien.

Opmerking: In §3 erkent de commissie de architecturale erfgoedwaarde.

Opmerking: In §4 stelt de commissie dat de beheersdoelstellingen voor het monument opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit het behoud van de 'intelligente distributie' noodzakelijk acht. De commissie vermoedt dat dit verwijst naar de planindeling maar vraagt deze doelstelling duidelijker te formuleren.

Antwoord:

De intelligente distributie verwijst inderdaad naar de planindeling. In het MB en het inhoudelijk dossier wordt deze 'slimme' of 'intelligente distributie' aangehaald en geduid om een aspect van de architecturale waarde aan te duiden. Daarin wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de verschillende ruimtes en hun onderlinge verbondenheid. De daarop aansluitende formulering luidt: "De binnenindeling getuigt van een slimme distributie, waarbij vele functies op een beperkte oppervlakte gerealiseerd worden." De beheersdoelstelling heeft tot doel om de onderlinge verbondenheid van de onderscheiden ruimtes te behouden. Deze formulering biedt genoeg duidelijkheid en zekerheid.

Opmerking: In §5 vermeldt de commissie dat zij de voorschriften voor instandhouding en onderhoud vervat in artikel 4 van het ministerieel besluit ondersteunt.

Opmerking: In §6 stelt de commissie dat de toelatingsplichtige handelingen vermeld in artikel 5, 5° van het beschermingsbesluit enkel het gebouw en niet de tuin betreffen. De commissie is van oordeel dat de toelatingsplicht voor het uitvoeren van omgevingswerken dient geschrapt te worden.

Antwoord:

De toelatingsplicht voor het uitvoeren van omgevingswerken heeft specifiek betrekking op omgevingswerken die de erfgoedwaarde van de straatgevel kunnen schaden. Het betreft hier zoals vermeld in het besluit het aanbrengen van bovengrondse nutsvoorzieningen.

Opmerking: In §7 formuleert de commissie nog enkele bemerkingen bij het inhoudelijk dossier: bij de uitbreiding van de dokterspraktijk werd de patio omgevormd tot secretariaatsruimte. Er werd ook een tikfout opgemerkt in een voetnoot op pag. 8

Antwoord:

De plannen dateren van 23 mei 2014. In het inhoudelijk dossier werd de tekst aangevuld als volgt: "Bij de uitbreiding van de dokterspraktijk in 2014 werd de patio omgevormd tot secretariaatsruimte en werd de geveldoorbreking afgesloten met gelijkaardig glas in zwartgrijze stalen profielen."

Verder werd ook de tikfout in de voetnoot op pagina 8 gecorrigeerd.

Conclusie:

het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier. Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

In het inhoudelijk dossier werd de tekst aangevuld met een jaartal als volgt: "Bij de uitbreiding van de dokterspraktijk in 2014 werd de patio omgevormd tot secretariaatsruimte en werd de geveldoorbreking afgesloten met gelijkaardig glas in zwartgrijze stalen profielen."

Verder werd ook de tikfout in de voetnoot op pagina 8 gecorrigeerd.

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouder(s)

Het agentschap Onroerend Erfgoed vroeg op 5 november 2018 opmerkingen aan de zakelijkrechthouder (Onroederenderfgoeddecreet, artikel 6.1.3).

De zakelijkrechthouder gaf op 4 januari 2019 opmerkingen over de bescherming van het onroerend goed. De opmerkingen maken integraal deel uit van het beschermingsdossier. Omwille van privacy-redenen zijn de opmerkingen van de zakelijkrechthouder anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van de opmerkingen en de gegevens van de zakelijkrechthouders.

Behandeling van de opmerkingen

1.4.1. Opmerking 1:

Op 21 november 2018 is architect Ivan Van Mossevelde in het pand geweest en wenst zijn grote appreciatie voor dit dossier over te maken. De architect merkt op dat de geboorteplaats Gent is en niet Wachtebeke en dat de naam van zijn moeder Hilda Coppens is.

Antwoord:

De nodige aanpassingen werden uitgevoerd.

1.4.2. Opmerking 2

De omgevende bebouwing telt 3 bouwlagen. Bij de bouwvergunning uit 1972 werd door de stad gevraagd de scheidingsmuren in hetzelfde materiaal tot 3 bouwlagen op te trekken. Met het oog op de continuïteit in gebruik van het gebouw als architectenstudio wenst de architect een derde bouwlaag te voorzien. Het ontwerp zou gerealiseerd worden in samenwerking met architect Ivan Van Mossevelde. De eigenaars willen graag in het beschermingsdossier laten opnemen dat deze mogelijke uitbreiding met een extra verdiep mogelijk kan zijn op de wijze waarop deze in bijlage wordt weergegeven en dat alle verdere uitwerkingen zullen gebeuren in overleg met het agentschap en met de diensten stedenbouw en monumentenzorg van de stad Gent.

Het ontwerp toont een lege ruimte in sobere hedendaagse materialen die harmonieus aansluit bij de originele architectuur. De ruimte is teruggetrokken aan straat- en tuinwand zodat deze bijna niet op te merken is vanuit de Hertstraat. De trap van garage naar de eerste verdieping wordt omgedraaid zoals ook in het oorspronkelijke ontwerp van 1972 voorzien werd door de architect. Daarboven komt een nieuwe trap van de eerste naar de tweede verdieping.

Antwoord:

Tijdens de plaatsbezoeken van de erfgoedonderzoeker en de beheersconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed aan het pand werden de intenties om een verdieping toe te voegen aan het bestaande pand besproken.

Volgens de in het besluit vermelde beheersdoelstellingen zijn de voorgestelde aanpassingen mogelijk:

In Art.3 2° wordt gesteld dat de voormalige dokterspraktijk Jacques Coupez een zeer kenmerkend exterieur heeft met een uitgesproken monolithisch karakter, zowel aan de straatzijde als aan de achterzijde. De specifieke opbouw met de grote portiek en de teruggetrokken gevel daarachter zijn kenmerkend voor de visie van de architect over het belang van de geborgenheid in de gebouwde ruimte. Elke beheersdaad dient het behoud van deze kenmerken te respecteren en te ondersteunen;

De voorgestelde plannen laten zien dat het volume van de derde bouwlaag inspringt en geen afbreuk doet aan het monolithische karakter van de aanzichten. Ook de geborgenheid van de gebouwde ruimte zal door de voorgestelde ingrepen niet veranderen.

In Art. 3 3° wordt gesteld de materialiteit van het gebouw opmerkelijk is. Grote delen van het exterieur en ook het interieur zijn opgetrokken in ruw zichtbeton met de zichtbare structuur van de houten bekisting. Ramen zijn vervaardigd in zwartgeschilderde stalen kaders met daarin grijs getint glas. Deze materialiteit is karakteristiek voor de architectuur en dient gerespecteerd te worden indien er herstellingen of uitbreidingswerken gebeuren;

De voorgestelde uitbreiding met een derde verdieping is uitvoerbaar volgens deze beheersdoelstelling. Door het gebruik van sobere hedendaagse materialen die de ruimte harmonisch verbinden met de bestaande bebouwing wordt de materialiteit gerespecteerd.

Het omdraaien van de trap in de daarvoor voorziene ruimte houdt geen verandering in die door de beheersdoelstellingen niet mogelijk zou zijn. De exemplarische distributie wordt zo ook doorgetrokken naar de uitbreiding.

Conclusie: de opmerkingen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Opmerking 1:

De geboorteplaats werd aangepast in "Gent" in plaats van "Wachtebeke"

De naam van de moeder "Goossens" werd aangepast in "Coppens"

Opmerking 2:

Art.3 2°: Om te verduidelijken dat dit eveneens geldt voor herstellingen en uitbreiding werd het ministerieel besluit aangevuld met "waaronder herstellingen of uitbreidingswerken" naar analogie van Art.3 3°.

1.5. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen en de opmerkingen van de zakelijkrechthouders hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Inhoudelijke dossier:

- De geboorteplaats van de architect werd aangepast in "Gent" in plaats van "Wachtebeke"
- De naam van de moeder "Goossens" werd aangepast in "Coppens"

Ministerieel besluit:

Art.3 2°: Om te verduidelijken dat dit eveneens geldt voor herstellingen en uitbreiding werd het ministerieel besluit aangevuld met "waaronder herstellingen of uitbreidingswerken" naar analogie van Art.3 3°.

2. Adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming

2.1. Openbaar onderzoek

Gemeente Gent organiseerde het openbaar onderzoek van 1 tot en met 30 april 2019. Het proces-verbaal maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Tijdens het openbaar onderzoek werden geen bezwaren ingediend.

Geen zakelijkrechthouders beriepen zich op het hoorrecht en vroegen gehoord te worden door het agentschap.

2.2. Conclusie

Aangezien er geen adviezen of bezwaren werden uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming, werden het inhoudelijk dossier noch het ministerieel besluit aangepast na de voorlopige bescherming.